

Samenvatting België, Nederland en Hongarije door elkaars ogen: Een visuele analyse van filmjournaals: Belgavox, Polygoon en Filmhíradók

Deze masterpoef analyseert de Belgische, Nederlandse en Hongaarse filmjournaals tussen 1945 en 1980. Filmjournaals zijn korte filmpjes die voor de hoofdfilm in de bioscoop werden vertoond en het publiek informeerden over wat er zich in eigen land en op het internationale toneel afspeelde. De volgende onderzoeksvraag werd in deze masterproef beantwoord: Hoe wordt Hongarije afgebeeld in de Belgische en Nederlandse filmjournaals en hoe beeldt Filmhíradók België en Nederland af? 1945 werd als startpunt gekozen aangezien vanaf dan de post-WII-periode begon, 1980 is het moment waarop het filmjournaal op zijn einde liep en meer en meer werd vervangen door andere media zoals radio en televisie. Het filmjournaal is een onderwerp dat niet veel aandacht krijgt in de academische literatuur. Er is nog redelijk veel geschreven over het Belgische filmjournaal (Belgavox), maar dan weer zeer weinig over het Nederlandse (Polygoon) en Hongaarse (Filmhíradók) filmjournaal.

Het eerste hoofdstuk schetst de context van het filmjournaal en bespreekt de drie filmjournaals in meer detail. Zo wordt er in het algemeen gedeelte ingezoomd op welke onderwerpen er in het filmjournaal te zien waren, wie de grote producenten waren, de ontwikkeling van de cinema, de samenwerking tussen filmjournaalproducenten en censuur. Voor de drie besproken filmjournaals wordt een gelijke structuur aangehouden: het begin van het filmjournaal, de onderwerpen en het einde van het filmjournaal.

Het tweede hoofdstuk is de eigenlijke analyse van de filmjournaals. Dit is een visuele analyse van de filmjournaals in de meest strikte zin van het woord. Dit betekent dat er naar de beelden is gekeken zonder geluid, om me niet te laten beïnvloeden door talen die ik kon begrijpen en andere niet. Dit hoofdstuk wordt in verschillende deelhoofdstukken onderverdeeld: stereotypes, relaties tussen de besproken landen, communisme, politieke propaganda, dodelijke ongevallen, stakingen, Nederlandse innovaties, heropbouw, sport en entertainment. Enkele onderwerpen die worden besproken in het eerste deelhoofdstuk: voor België wordt er gekeken naar de geschiedenis met Congo, een bespreking van Brussel en de wereldtentoonstelling van 1958 die de meeste aandacht krijgt; voor Nederland gaat het bijvoorbeeld over fietsen, water en bloemen; voor Hongarije tenslotte wordt er veel aandacht besteed aan de Hongaarse Revolutie van 1956, maar ook aan paarden.

Filmjournaals werden tussen filmjournaalproducenten onderling gewisseld: niet alleen tussen Westerse landen, maar ook tussen landen aan beide kanten van het "IJzeren Gordijn", zij het onder een aantal voorwaarden waaraan moest worden voldaan. Tijdens de analyse heb ik die ruilhandel enkele keren kunnen vaststellen: soms werd het filmjournaal waarvan werd geleend op de titelpagina van het filmpje vermeld en soms ook niet.